

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 17. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,
kolēģijas sēdē izskatījusi [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 212/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma (turpmāk – Kadastra likums) pārejas noteikumu 43.¹ punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91. un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Valsts zemes dienests no 2025. gada 1. janvāra līdz brīdim, kad sāk piemērot šo pārejas noteikumu 50. punktā minēto kadastrālo vērtību bāzi, Kadastra informācijas sistēmā katram kadastra objektam aprēķina un reģistrē divas spēkā esošas kadastrālās vērtības:

1) fiskālo kadastrālo vērtību, ko izmanto nodokļu, valsts nodevu un citu maksājumu valsts vai pašvaldības budžetā aprēķinam, izņemot maksas par zemes likumisko lietošanu aprēķinu;

2) universālo kadastrālo vērtību, ko izmanto šo pārejas noteikumu 43.¹ punkta 1. apakšpunktā neminētām vajadzībām.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums

iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai noskaidrotu, vai prasījums uzskatāms par izspriestu, jānoskaidro, vai ir spēkā stājies spriedums par tās pašas apstrīdētās normas atbilstību tai pašai augstāka juridiska spēka tiesību normai un vai izskatāmās lietas tiesību jautājums, ņemot vērā šīs lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ir atrisināts (*sk. Satversmes tiesas 2025. gada 30. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2024-19-01 11. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu. Viņam pieder zeme, uz kuras atrodas citām personām piederošas būves, kas uzskatāmas par patstāvīgiem īpašuma objektiem. Apstrīdētās normas piemērošanas rezultātā esot samazinājusies viņam piederošās zemes kadastrālā vērtība, kuru izmanto zemes likumiskās lietošanas maksas aprēķinam, savukārt kadastrālā vērtība, kuru izmanto nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinam, esot palikusi nemainīga. Tādējādi esot samazinājušies viņa ienākumi no viņam piederošā īpašuma.

Satversmes tiesa 2025. gada 10. decembrī pasludināja spriedumu lietā Nr. 2024-21-0103 “Par likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta otrās daļas otrā teikuma un 42. panta septītās daļas, kā arī Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, kā arī Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” 40. un 42. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam”. Satversmes tiesa citstarp atzina apstrīdēto normu attiecībā uz zemes likumiskās lietošanas tiesiskajām attiecībām par neatbilstošu Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam. Turklāt Saeimai uzlikts pienākums noteikt kārtību, kādā zemes īpašnieki saņem atbilstīgu atlīdzinājumu par viņu pamattiesību nepamatotu aizskārumu, kas radies no 2025. gada 1. janvāra gadījumos, kad zemes likumiskās lietošanas maksa nesedz nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu par konkrēto zemi, ir vienāda ar to vai kad pēc šā nodokļa samaksas atlīdzība, kas paliek zemes īpašniekam, ir nesamērīgi maza.

Līdz ar to prasījums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam jau ir izspriests.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura

uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā minēto uzskatu pamatot. Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma pieļauj nevienlīdzīgu attieksmi pret personām, kas atrodas salīdzināmos apstākļos. Proti, attiecībā uz personām, kurām pieder zeme, uz kuras atrodas citai personai piederoša būve, varot piemērot atšķirīgu kadastrālo vērtību – fiskālo vai universālo –, lai noteiktu zemes likumiskās lietošanas maksu. Šāda situācija esot uzskatāma par likuma nepilnību, kas rada neskaidrības zemes likumiskās lietošanas aprēķinā un pārkāpj tiesiskās vienlīdzības principu. Turklāt pieteikuma iesniedzējs esot paļāvies uz pastāvošo regulējumu zemes likumiskās lietošanas jomā, taču apstrīdētā norma paredzot nepamatotu atkāpšanos no viņam jau piešķirtajām tiesībām, tādējādi pārkāpjot tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

Apstrīdētā norma nosaka divu kadastrālo vērtību aprēķināšanu un reģistrēšanu, bet pati par sevi neregulē zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru. Ievērojot pieteikumā sniegto argumentāciju, pamattiesību aizskārums no apstrīdētās normas attiecībā uz zemes likumiskās lietošanas maksas aprēķinu varētu rasties vienīgi kopsakarā ar likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta otrās daļas otro teikumu. Šo tiesību normu pieteikuma iesniedzējs nav apstrīdējis. Attiecīgi nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētā norma pati par sevi rada viņam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 1. un 91. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

5. Satversmes tiesas kolēģija vērš pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā noteiktajām prasībām.

Atbilstoši apstrīdētajai normai divas kadastrālās vērtības katram kadastra objektam tiek aprēķinātas un reģistrētas kopš 2025. gada 1. janvāra. Apstrīdētā

norma ir imperatīva un formulēta nepārprotami, pieteikuma iesniedzējs atrodas tās tvērumam tipiskā situācijā. Tāpēc konkrētajā gadījumā viņam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Tādējādi arī tad, ja pieteikuma iesniedzējs būtu vērsies Satversmes tiesā gan par apstrīdētās normas, gan normas, kas nosaka zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru, satversmību, konstitucionālā sūdzība saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu būtu iesniedzama sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža, tas ir, no 2025. gada 1. janvāra.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 4. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 212/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina